

I OKTOBER- REVOLUTIONENS FODSPOR

Foto: Aage Christensen

Kommunistisk Parti

Forord

Oktoberrevolutionen er den vigtigste internationale begivenhed i det forrige århundrede. For første gang i menneskehedens historie skabtes et socialistisk samfund. Et samfund som stillede opgaven at stoppe menneskets udbytning af mennesket og indrette samfundet i overensstemmelse med arbejderklassens interesser.

I kølvandet på Oktoberrevolutionen blev der dannet kommunistiske partier i mange af verdens lande, også i Danmark. Men også på mange andre måder inspirerede og påvirkede Sovjetunionens eksistens arbejderklassens kamp.

Over hele verden blev Oktoberrevolutionens 100 årsdag fejret med demonstrationer, møder, konferencer og meget, meget mere. I Danmark markerede de kommunistiske partier KP og KPId i fællesskab Oktoberrevolutionen, blandt andet med et stort festmøde i København med flere hundrede deltagere.

I denne lille pjece har vi samlet festtalerne fra dette møde, men også nogle af de centrale artikler om Oktoberrevolutionens betydning, som har været bragt i Arbejderen.

Udvalget i denne pjece er skrevet af kommunister fra Danmark, Belgien og Portugal. Du kan læse flere artikler om Oktoberrevolutionen på Kommunister.dk og på Arbejderen.dk

Forlaget Arbejderen, januar 2018

ISBN: 987-87-89599-59-5

Kommunistisk Parti

info@kommunister.dk

tlf: 302 00 320

I OKTOBERREVOLUTIONENS FODSPOR

Indhold:

Forord	2
I Oktoberrevolutionens fodspor – af Jørgen Petersen	4
Oktoberrevolutionen – en kilde til inspiration – af Arne Cheller	13
Da revolutionen stod for døren i Danmark – af Rasmus Ravnholdt Johnsen	18
Dage der rystede verden i dens grundvold – af David Pestieau og Herwig Lerouge	28
Socialismen er nødvendig i dag og i fremtiden – Portugals Kommunistiske Parti	38

I Oktoberrevolutionens fodspor

af Jørgen Petersen

formand for Kommunistisk Parti

I anledning af 100-året for Oktoberrevolutionen har vi igennem måneder set en optrappet antikommunistisk og antisocialistisk offensiv. Fra den velkendte antikommunist og historiker Bent Jensen til Per Clausen og andre ledende medlemmer af Enhedslisten er man enige om, at Oktoberrevolutionen var tvang, tvang og atter tvang.

I Berlinske Tidende den 10. november 1917 kunne man for eksempel læse, at: "De mennesker, hos hvem en mangel på et kraftigt styre har vakt forbryderinstinkterne, er i mange dele af Rusland talmæssigt i flertal, og også der, hvor de er i mindretal, er den arbejdsomme del af befolkningen et hjælpeløst offer for ufortrødne og brutale forbrydere..."

Magthaverne og deres velbetalte skriverkarle har i de sidste 100 år brugt uanede ressourcer på at fremmane et billede af Oktoberrevolutionen og Sovjetunionen som et sted værre end helvede på jord – også selv om Sovjetunionen har været væk i mere end 25 år.

Det er sejrherrene, der skriver historien, siger man jo. Lad os i anledning af Oktoberrevolutionens 100-årsdag un-

derstreges, at imperialismen kun vandt et slag og ikke selve krigen. Kampen for frihed, revolution og socialisme vil fortsætte, så længe uretten hersker.

Oktoberrevolutionen var den vigtigste historiske begivenhed i det forrige århundrede, fordi den åbnede en ny æra i menneskehedens historie. Den viste, at en ny verden uden udbytning var mulig.

Med Oktoberrevolutionen var det for første gang i historien det store befolkningsflertal – arbejderklassen og dens allierede – som blev samfundets herrer.

Storkapitalen kan ikke eksistere uden arbejderklassen, men Oktoberrevolutionen viste konkret, at arbejderklassens vej til en menneskeværdig tilværelse kræver, at storkapitalen afskaffes, og arbejderklassen bliver samfundets ledende klasse.

DANMARK OG OKTOBER-REVOLUTIONEN

På 1001 måder er den danske arbejderbevægelses historie vævet sammen med Oktoberrevolutionen og de kampe, som har præget den internationale arbejderbevægelse.

Foto: Aage Christensen

Fra starten af det forrige århundrede voksede de første monopoler og en finanskapital frem i Danmark. Fra første færd orienterede de sig globalt i deres jagt på profit, blandt andet muliggjort af store danske rederier og en stor landbrugsproduktion.

Det danske kongehus spillede en central rolle. Det var gift ind i zarfamilien og brugte på utallige måder deres indflydelse til at gavne datidens storkapital, som kongehuset selv var en meget aktiv del af.

Datidens danske storkapital havde investeret en formue i Rusland op til Oktoberrevolutionen. 400 millioner, hvad der svarer til størrelsen af datidens danske statsbudget. De havde opbygget

et forgrenet net af virksomheder, som blandt andet skulle røve Ruslands store naturrigdomme.

Medierne i Danmark var dengang som i dag kontrolleret af storkapitalen. De havde naturligvis ingen interesse i at fortælle sandheden om zartidens Rusland og den umenneskelige situation, som det russiske folk levede under. Det afgørende for medierne, dengang som i dag, var at sikre kapitalens interesser.

Magthaverne, herunder kongehuset og den russiske zarfamilie, var yderst kritiske, da det internationale socialdemokrati under Lenins ledelse holdt kongres i København i 1910, hvad der blandt andet betød et tæt samarbejde

mellem det danske politi og zarens sikkerhedsstyrker.

Den danskfødte kejserinde var hjemme på familiebesøg i København under kongressen, og den russiske zars lyst-yacht, Polarstjernen, lå ved Langelinie.

De delegerede fra kongressen valgte at sejle forbi Polarstjernen i to skibe og synge Internationalen på 22 sprog, i protest mod zarregimets og imperialismens undertrykkelse.

KAMPEN I SOCIALDEMOKRATIET

Toppen af det danske socialdemokrati med Stauning og Borghjerg i spidsen tilsluttede sig 2. Internationales forrædere, som støttede deres eget borgerskab op til og under Første Verdenskrig.

I forhold til befolkningstallet var det danske socialdemokrati et af de største socialdemokratiske partier. Men hvor Lenin og hans kammerater energisk kæmpede for at forberede revolutionen, arbejdede Socialdemokratiets top i Danmark for at gøre arbejderbevægelsen tandløs og systembevarende.

Socialdemokratiet i Danmark var et parti for mandlige arbejdere i byerne. Man svigtede arbejderkvinderne i både partiet og fagbevægelsen og afviste hånligt at arbejde for at organisere og mobilisere det meget store proletariat af landarbejdere, som allerede før

århundredeskiftet var begyndt at rejse sig til kamp.

Borghjerg sagde direkte, at man "ikke ville støde venstrebønderne, så længe man samarbejdede med Venstre". Det lyder som en retorik, vi kender den dag i dag.

På flere tidspunkter udviklede der sig en direkte polemik mellem Lenin og det danske socialdemokratis ledelse.

Lenin kritiserede blandt andet dansk landbrugs andelsorganisationer, fordi de var ledt af kapitalistiske producenter, som selv udbyttede arbejdskraften. Toppen af Socialdemokratiet mente derimod, at det socialistiske samfund ville komme i kraft af andelsbevægelsen, landboforeninger og fagforeningerne.

Lenin kritiserede også skarpt det danske socialdemokratis ledere for deres aktive støtte til højrefløjen i det tyske socialdemokrati og for den aktive støtte til storkapitalen og kongehusets politik.

Da Socialdemokratiet valgte at indtræde i den borgerlige regering i 1916, hyldede Lenin Gerson Trier og I. P. Sundsbo, som var centrale i den revolutionære opposition i Socialdemokratiet. De trådte begge ud af partiet i protest mod de første socialdemokratiske ministre.

Lenin rettede i den anledning en skarp kritik af Stauning, som han kritiserede

for at være tyskvenlig og socialchauvinistisk.

I artiklen "Hele 10 socialdemokratiske ministre" vendte Lenin sig skarpt mod, hvad han kaldte ministersocialismen og Socialdemokratiets top.

Lenin påpegede, at de tilpassede sig en forræderisk borgfred i Danmark, hvor det danske borgerskab på alle måder udnyttede en erklæret neutralitet til at sikre sig superprofitter ved at handle med alle krigens parter, imens de danske arbejdere i byerne og på landet led voldsomt under krigens konsekvenser.

REPRÆSENTANTER FOR IMPERIALISMEN

Efter Oktoberrevolutionen havde sejret, kæmpede Lenin for at trække Sovjetunionen ud af verdenskrigen. I 1917 tilbød det danske, svenske og norske socialdemokrati sig som mægler, med henvisning til at de tre lande var neutrale i Første Verdenskrig.

Fra Danmark kom Borghjerg til Petrograd som repræsentant for de tre partier. Bolsjevikkerne gav ham et kontant svar:

"Vi betragter ikke det danske parti, fra hvilket Borghjerg har et mandat, som et socialistisk parti, thi i spidsen for det står Stauning, et medlem af en borgerlig regering... Borghjerg handler ifølge sine egne ord i overensstemmelse med

Scheidemann og andre tyske socialdemokrater, som er gået over på den tyske regerings og de borgerlige partiers side. Derfor er den ingen tvivl om, at Borghjerg direkte eller indirekte er en agent for den tyske imperialistiske regering."

Bolsjevikkerne konkluderede, at man ikke ønskede at forhandle med Borghjerg, "da det ikke er vores opgave at forene de forskellige imperialistiske regeringers direkte og indirekte agenter, men derimod at samle de arbejdere, der i alle lande allerede under krigen har ført en revolutionær kamp imod deres imperialistiske regeringer." (Udtalelse fra bolsjevikernes partikonference i Petrograd, 12. maj 1917).

I forlængelse af den skarpe polemik mod toppen af det danske socialdemokrati talte Lenin i flere omgange direkte for et ideologisk og organisatorisk brud med Socialdemokratiet. Kampen i det danske socialdemokrati fortsatte, ikke mindst i lyset af Oktoberrevolutionen.

"Det danske socialdemokrati samlet til kongres den 25. og 26. februar 1918 hilser den revolutionære arbejderklasse i Rusland og Finland og ønsker den lykke og fremgang under dens heltemodige kamp for proletariatet. Kongressen udtaler håbet om, at det må lykkes Ruslands og Finlands arbejderklasse, i forbindelse med de øvrige dele af det internationale socialdemokrati, at bringe verden en snarlig fred." (Udtalelse fra

Socialdemokratiets kongres 25.-26. februar 1918).

Denne udtalelse afspejler den brede støtte til Oktoberrevolutionen i partiet, på trods af ledelsens holdninger.

Partiledelsen undlod at bringe udtalelsen i Socialdemokraten. Den bringes derimod i ungdomsforbundets blad, som støttede oppositionen. I bladet kunne man læse, at udtalelsen blev vedtaget enstemmigt, og at alle delegerede rejste sig.

SOVJETUNIONEN INDGÅR FREDSAF-TALE

Det nye Sovjetunionen havde desperat brug for fred og indgik derfor en fredsaftale med Tyskland i Brest-Litovsk i marts 1918. Borghjerg jublede i Socialdemokraten, helt blind for Tysklands forestående nederlag i krigen.

»Tyskland har nu sejret i øst. Med en opfyldelse af næsten overmenneskelig indre styrke og ydre kraft er tyskerne brudt igennem omringningen... Begivenhederne i øst kan skaffe de neutrale skandinaviske stater nogen lindring i tilførselsforholdene, men stiller dem på den anden side endnu vanskeligere end hidtil i bestræbelserne for at opretholde en ligelig neutralitet". (Citeret fra Borghjergs artikel på forsiden af Socialdemokraten den 9. marts 1918.)

Denne og lignende erklæringer fra

Socialdemokratiets top understreger, hvordan Lenin havde ret i sin beskrivelse af Borghjerg og Stauning.

Efter afslutningen af verdenskrigen gik imperialismen til frontalt angreb på Sovjetunionen i en fælles bestræbelse på at knuse socialismen i et blodbad. Hære fra 14 lande angreb den unge sovjetmagt for at knuse revolutionen i blod.

Det danske borgerskab, der havde opretholdt en neutralitet under verdenskrigen, reagerede på revolutionen ved at hjemkalde sin ambassadør i Petrograd, naturligvis efter krav fra stormagterne i Europa og USA, som også indledte en økonomisk blokade mod Sovjet.

Oktoberrevolutionen fik store konsekvenser for det danske borgerskab. Da Danmark fulgte stormagternes krav og brød alle forbindelser til Sovjetunionen, stoppede forhandlingerne om kompensation til de monopoler, der havde investeret i Rusland. Hadet mod Oktoberrevolutionen og socialismen var dybt og inderligt fra den storkapital, som led store tab, i årene der fulgte.

Oktoberrevolutionen betød også, at Landmandsbanken krakkede. Banken blev dog reddet af staten og omdøbt til Den Danske Bank (i dag: Danske Bank). Den bank der i de sidste 100 år har været en nøglebank for dansk storkapital.

SOCIALDEMOKRATIET OG OKTOBERREVOLUTIONEN

I december 1918 skrev Borghjerg på forsiden af Socialdemokraten:

»Bolsjevikernes herredømme er blevet til et diktatur – et militært diktatur støttet på den røde garde, der for en ikke uvæsentlig del består af kinesere.“

Det var fake news, mange år før det begreb blev opfundet.

Borghjerg afviste i artiklen, at det var arbejdermagt og socialisme, der blev opbygget i Sovjetunionen:

”Gennem alle brydninger og fødselsveer er det et moderne borgerligt-kapitalistisk samfund, der arbejder sig frem i Rusland. Tiden er ikke moden til andet.“

Det er naturligvis et direkte forsøg på at svække arbejderklassens solidaritet med den nye arbejderstat, i den situation hvor imperialismen gik militært til angreb på Sovjet.

For at overbevise arbejderklassen afholdt man partimøder rundt i landet. I Folkets Hus i Rømersgade i januar 1919 afholdt man det første af disse møder. I Socialdemokraten kan man læse indledningen til mødet. Her fremgår det, at:

”Bureaukratiet og bolsjevismen ... regerer ved samme midler: Tvang, vold og dekreter, der føres ud i livet under-

støttet af maskingeværer ... Når engang dette regime er knust, vil det blive vanskeligt for det ulykkelige proletariat at påberåbe sig friheds- og retfærdighedsfølelse, når dets nuværende såkaldte talsmænd netop har været frihedens og retfærdighedens bødler.“

Det er fuldstændigt den samme sang, der lyder fra de borgerlige propagandister og langt ind i Enhedslisten den dag i dag. Dengang lod de københavnske arbejdere sig ikke kue.

Det pågældende møde vedtog på opfordring fra medlemmer af oppositionen i partiet en udtalelse, som fordømte Danmarks afbrydelse af de diplomatiske forbindelser med Sovjet. Man krævede desuden en afklaring af, om det var stormagterne, som havde presset Danmark til dette skridt.

Det undrer vel ingen, at udtalelsen fra mødet dagen efter blev fordømt af partiledelsen i Socialdemokraten. Kampen om holdningen til Oktoberrevolutionen var med til at skærpe kampen i Socialdemokratiet.

SOVJETUNIONEN VAR VIGTIG FOR DANSK ARBEJDERBEVÆGELSE

Det var Pariserkommunen, der inspirerede Pio og hans kammerater til at danne det revolutionære Socialdemokrati i 1889. Men det var Oktoberrevolutionen og Lenins støtte til oppositionen i Socialdemokratiet, som ledte

frem mod dannelsen af først Danmarks Venstresocialistiske Parti den 9. november 1919 og året senere til dannelsen af DKP som en dansk sektion af 3. Internationale.

Den danske arbejderklasse har meget at takke Oktoberrevolutionen og Sovjetunionen for. Det var om nogen Sovjetunionen, som knuste nazismens ryggrad under Anden Verdenskrig. Det var Sovjet, som befriede Bornholm.

I efterkrigsårene betød Sovjet, at borgerskabet var nemmere at presse til indrømmelser. Velfærdssamfundet og mange andre af efterkrigsårenes sejre blev vundet igennem kamp af den danske arbejderklassens og dens faglige og politiske organisationer. Selve eksistensen af Sovjet så at sige lagde ekstra lodder i arbejderklassens vægtskål i klassekampen.

Det daværende styrkeforhold i klassekampen muliggjorde også opbygningen af en markant fredsbevægelse i Danmark med et meget stærkt rodfæste i arbejderklassen og fagbevægelsen.

KONTRAREVOLUTIONEN OG DENS KONSEKVENSER

Nedbrydningen af Sovjetunionen og kontrarevolutionens sejr var en langvarig proces. Den endte med, at antikommunisten Gorbatjov opløste Sovjetunionen. De socialistiske lande i Europa faldt på striben. Man festede

på direktionsgangene og erklærede, at kapitalismen ville herske for evigt.

Men for arbejderklassen var der intet at juble over. Alle de skriverkarle, som har travlt med at tilsvine Sovjetunionen og socialismen, fortalte aldrig om zarregimets brutale barbari. De ofrede heller ikke et pennestreg på at beskrive konsekvenserne for folkene, da Sovjetunionens faldt.

I en FN-rapport om befolkningsudviklingen fra 2005 fremgår det, at befolkningstallet i de berørte lande faldt med 7 millioner mennesker på grund af de ændrede levevilkår, kontrarevolutionen skabte. (Human Development, rapport 2005)

I rapporten skriver man direkte, at "når man tager i betragtning, at der hverken var krig, sult eller epidemier, har man aldrig før i historien set et sådant tab af menneskeliv."

Kontrarevolutionen i Sovjet betød, at den gennemsnitlige levealder i 1990'erne for mænd faldt med 7 år til under 58 år. Industriproduktionen, landbrugsproduktionen og arbejderklassens løn blev halveret.

I OKTOBERREVOLUTIONENS FODSPOR

Kapitalismen er kendetegnet ved krige og oprustning, ved vold og tvang mod arbejderklassen, ved udplyndringen af

naturen på en sådan måde, at det er en direkte trussel mod menneskehedens eksistens.

Efter Sovjetunionens opløsning lovede magthaverne i vesten fred, men de startede en bølge af krige fra Jugoslavien til Afghanistan, Irak, Libyen og Syrien. I dag truer Trump Rusland, Kina, Iran og Nordkorea.

I 2008-2009 ramte krisen igen den vestlige verden. Det understregede, at der ikke findes en krisefri kapitalisme. Magthaverne lovede retfærdighed og velfærd, men igangsatte en nyliberal offensiv i hele den vestlige verden. Den offentlige sektor og den kollektive velfærd er under generalangreb. Oprustningen er atter i fuld gang.

Magthaverne lovede demokrati og frihed, men har gennemført den mest omfattende terrorlovgivning, overvågning og registrering, som menneskeheden nogensinde har oplevet.

Undtagelseslove breder sig i EU. Magthaverne puster til fremmedhad og racisme, og magtens partier forenes i antimuslimske kampagner og love, som yderligere skal opsplitte befolkningen efter race, hudfarve og religion.

I EU har magthaverne desuden optrap-
pet kursen mod stadig mere union, og EU's militære kapacitet vil blive udbygget markant i de kommende år.

Konsekvenserne for arbejderklas-

Foto: Aage Christensen

sen og folkenes levevilkår har været dramatiske. Løn- og arbejdsforhold er systematisk blevet undergravet. Kollektive overenskomster er forbudte eller markant svækkede i en række lande.

Uligheden har aldrig været større i menneskehedens historie. En håndfuld mennesker ejer i dag lige så store værdier som halvdelen af Jordens befolkning. Uligheden breder sig som en lavine.

65 millioner mennesker er på flugt fra imperialismens krige og fra de naturkatastrofer, som er skabt af imperialismens kortsigtede udplyndring af klodens naturrigdomme. Tallet vokser stadig. Det er uden sammenligning det højeste antal flygtninge siden Anden Verdenskrig.

Socialisme er ikke noget, arbejderklassen får foræret, det er noget, der skal kæmpes for. Dette kapitalismens kaos kan kun stoppes, når arbejderklassen igen bliver synlig på klassekampens barrikader og tager et opgør med selve kapitalismens grundlag – den private ejendomsret og menneskets udbytning af mennesket.

Det er på mange måder en historisk begivenhed, at KP og KPId sammen har fejret 100-årsdagen for Oktoberrevolutionen. Det bekræfter, at vores to partier har et fælles afsæt, også når det gælder forsvaret af den revolutionære

arbejderbevægelses og socialismens historie.

Vores partier står sammen i et fælles forsvar for marxismen-leninismen – som er kommunisternes teoretiske grundlag. Vi kæmper for et opgør med USA og NATO – med krigens og oprustningens kræfter – og forsvarer aktivt den internationale solidaritet.

Vi kæmper for enhed i arbejderklassen. Vi er enige om betydningen af at tage demokratiet og den nationale selvbestemmelse tilbage og følge Storbritannien ud af EU.

Kampen for enhed blandt kommunisterne er blevet stadigt dybere rodfastet i begge vore partier. Den kurs vi følger, er Oktoberrevolutionens, klassekampens og solidaritetens vej. Det er fredens og velfærdens vej. Det er socialismens vej.

Lad os sammen gå i Oktoberrevolutionens fodspor!

Oktoberrevolutionen - en kilde til inspiration

af Arne Cheller

formand for Kommunistisk Parti i Danmark

100-året for den socialistiske Oktoberrevolution bliver fejret overalt. Denne historiske begivenhed har haft en enestående betydning for arbejderklassen i hele verden.

Revolutionen åbnede ikke alene vejen til socialismen i et land. Den blev også en afgørende milepæl i menneskeheds kamp for befrielse fra alle former for åndeligt, intellektuel, politisk, økonomisk og social undertrykkelse.

Revolutionen og opbygningen af det nye system i Sovjetunionen lagde fundamentet for et teknisk, industrielt og kulturelt fremskredent samfund. Oktoberrevolutionen var ikke blot en gentagelse af andre tidligere revolutioner. Den udløste en kæde af rystelser.

For første gang i historien åbnede der sig muligheder for at tilkæmpe sig en social befrielse, suverænitæt og national uafhængighed.

Der blev også indledt radikale reformer, som i bund og grund ændrede historiens videre forløb.

KOMMUNISTISKE PARTIER OPSTÅR

Oktoberrevolutionen bevirkede, at der opstod gunstige betingelser for oprettelse af en hel række kommunistiske partier heriblandt Danmarks Kommunistiske Parti, som så dagens lys i november 1919. Det bevirkede et ændret styrkeforhold i arbejderklassens revolutionære kamp i Danmark.

Den videre udvikling og samarbejdet mellem partierne satte dem i stand til under de politiske og idemæssige kampe at konsolidere sig og styrke deres indflydelse.

De uensartede situationer og opgaver, der skulle løses i de forskellige lande, nødvendiggjorde, at internationale forbindelser mellem kommunisterne fik en karakter, der satte det enkelte parti i stand til at fungere som en effektiv, levende og fasttømret kraft.

Selv om denne proces ikke kom til at omfatte hele arbejderbevægelsen, må den ikke desto mindre anses for en stærk faktor i det 20. århundredes historie.

Det er en alvorlig fejl at undervurdere eller fejlfortolke Oktoberrevolutionens betydning. Dens stærke appel til

arbejderklassen og dens virkning på de nationer, der var underkastet kapitalistisk og kolonialistisk undertrykkelse er en fasttømret kendsgerning.

Den russiske revolution var for den internationale arbejderklasse en inspirationskilde, både for de kommunistiske partier og for andre progressive kræfter.

Naturligvis er der siden Oktoberrevolutionen sket store forandringer i verden. Sovjetunionen og det socialistiske verdenssystem eksisterer ikke længere.

Det er vigtigt at forstå, at Oktoberrevolutionen ikke kan betragtes som en fastlagt opskrift for en arbejderrevolution. Retningen i kampen for det nye samfund bestemmes ikke ud fra forud

fastlagte modeller, men ud fra de aktuelle politiske realiteter.

Her står Cuba og dets folk som et lysende eksempel på, at kampen for socialismen indeholder nye elementer, der styrker kampen for opbygningen af socialismen.

Vi beder Cubas ambassadør og hendes stab om at overbringe en hilsen fra dette møde til det cubanske folk – en hilsen, hvor vi slår fast: Vi var, vi er og vil altid være solidariske med den cubanske revolution.

Lad os minde om, at alle de skrivelser, de konservative og såkaldte socialister har udfoldet i månederne op til denne 100-årsdag, følger en simpel formel: Først skriver Marx en bog, den

læser Lenin, og så laver han revolution.

ARROGANT HISTORIELØSHED

De borgerlige skriverkarle udelukker helt bevidst, at revolutionen var produktet af en af århundredets største folkelige massebevægelser – som de revolutionære i dag kan lære en masse af.

Desværre er den danske venstrefløj – i denne sammenhæng forstået som Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten – enige om at afvise at markere 100-året for Oktoberrevolutionen.

De udviser en ekstrem historieløshed og arrogance: Hvordan kan man mene, at erfaringerne fra den første socialistiske revolution er irrelevante og samtidig kalde sig socialist. Svaret er simpelt: Det kan man kun, hvis man har opgivet enhver ide om, at revolution og socialisme er mulig.

Disse holdninger er udtryk for en proces i Enhedslisten, hvor man med stormskridt bevæger sig væk fra enhver ide om en socialistisk revolution.

Folketingets socialistiske partier bevæger sig endnu mere mod højre – og forsvare dermed det kapitalistiske system. Og det sker samtidig med, at flere og flere ikke mindst arbejdere begynder at drage radikale konklusioner.

Vi er med i en proces med politisk

polarisering. De gamle politiske partier og hele det politiske etablissement er i krise – i Danmark som i resten af EU.

Voksende lag af unge radikaliseres og leder efter et alternativ. I en rundspørge til unge europæere svarede over halvdelen af de 18-34-årige, at de var parate til at deltage i en „opstand“. Tallene var naturligvis højest i de lande, hvor kapitalismens krise siden 2008 har ramt hårdest.

I Grækenland svarede 67 procent af de unge, at de ville gå med i en omfattende opstand mod magthaverne.

Det er tegn på et system, der har spillet fallit og nu kæmper sin dødskamp. Kapitalismen er et bundræddent system, der må og skal smides på historiens losseplads. Det indser flere og flere.

LÆREN AF REVOLUTIONEN

Men det er ikke nok at være utilfreds eller være et brokkehoved og deltage i demonstrationer. Det skal man også. Det er nødvendigt at organisere sig, og her er den kommunistiske bevægelse et godt bud.

Det er en vigtig lære af Oktoberrevolutionen. Det er en lære, der er lige så relevant i dag som i 1917.

I forbindelse med opbygningen af socialismen i Sovjetunionen blev det klart, hvilke enorme muligheder der ligger

i en planøkonomi for udviklingen af teknologi og levestandard. I løbet af 50 år gik Rusland fra at være et tilbagestående land til at være en supermagt.

Men på trods af at Sovjetunionen og det socialistiske verdenssystem ikke eksisterer mere, må det ikke få os til at forkaste Oktoberrevolutionen. Det ville være at smide babyen ud med badevandet.

I stedet må vi drage de korrekte konklusioner heraf. Den russiske revolution var første gang, at arbejdere og bønder tog magten, fastholdt den og beviste, at de selv kunne styre landet og økonomien uden godsejere og kapitalister.

I dagens Danmark er politiske og historiske analyser, ikke mindst af Oktoberrevolutionens betydning, forbeholdt såkaldte eksperter – som prøver at bortforklare, at en revolution er, når masserne tager styringen over deres eget liv.

SKRÆMMEHISTORIER

Der har været utallige skræmmehistorier i medierne om Oktoberrevolutionen. Formålet er helt klart at afskrække arbejdere og unge verden over fra at lade sig inspirere af revolutionen. Bolsjevikkerne fremstilles som udemokratiske, blodtørstige uhyrer og Oktoberrevolutionen som et kup.

Men den var det modsatte af et kup og

var i virkeligheden utrolig fredelig. At den blev fulgt af en brutal og blodig borgerkrig skyldes ikke bolsjevikkerne.

Sandheden er, at de arbejdede bevidst mod målet – nemlig en socialistisk revolution. I modsætning til størstedelen af venstrefløjen havde de en videnskabelig tilgang til spørgsmålet om revolution. Det ønsker den herskende klasse og deres medløbere ikke, at arbejderne og de unge skal opdage og lære af.

Oktoberrevolutionen udbredte forståelsen for klassekampen. I 1917 skiltes vandene mellem reformisme og revolutionær handling.

De russiske kommunister engagerede sig først og fremmest i det afgørende slag i oktober 1917. I den senere historieskrivning er væsentlige aspekter af revolutionen så som Brest-freden, NEP (Ny Økonomiske Politik) og andre forhold at regne som væsentlige detaljer.

Teorien er først og fremmest vejledning til handling. Detaljerne kan ikke forudses. Disse må løses med beslutsomhed, når de opstår. Og mulighederne for sejr i den revolutionære kamp – som måske først ser usikker ud – afhænger af bredden og dybden i kampen og dens aktiviteter.

SOCIALISME ELLER BARBARI

Kommunisternes mål er at mobilisere arbejderne i Danmark til kamp for

socialismen. Hvorfor har vi påtaget os denne opgave? Hvorfor tøver vi ikke og som så mange andre sætter os mismodigt tilbage med hænderne i skødet?

Det gør vi ikke, for vi kender marxismen-leninismes teorier, og vi lærte og kendte den socialisme, der havde sit udspring i den socialistiske Oktoberrevolution.

Men vi gør det ikke alene. Oktoberrevolutionen viste nødvendigheden af et stærkt kommunistisk parti. I den sammenhæng holdt Fidel Castro, den cubanske revolutions leder, i 50'erne en tale: „Historien vil frikende mig” – historien har frikendt Fidel Castro.

Men historien, arbejderne og de unge vil ikke frikende dagens kommunister,

hvis ikke vi finder sammen og driver den kommunistiske bevægelse videre ved at skabe et stærkt kommunistisk parti.

Her ligger vores opgave. Men et sådan parti vil også have brug for sympatisører, og det vil der komme med en mere synlig kommunistisk bevægelse.

Derfor rækker vi hånden frem og siger: Kæmp med arbejderklassen, kæmp med os i klassekampen! Det er en kamp med to mulige udgange, og det er socialisme eller barbari.

Og vi vil gøre alt for, at det ender med sejr til socialismen. At det kan lade sig gøre, viste Oktoberrevolutionen. Derfor skal 100-årsdagen fejres, og det er derfor, at vi er samlet her i aften.

Foto: Aage Christensen

Da revolutionen stod for døren i Danmark

af Rasmus Ravnholdt Johnsen
historiker

”Ligesom historikerne søger i dokumenterne efter de mindste enkeltheder om Pariserkommunens historie, vil de ønske at vide, hvad der skete i Petrograd i november 1917, kende den ånd, der besjælede folk, vide hvorledes lederne så ud, talte og handlede”.

Således skrev den amerikanske forfatter John Reed i „10 dage, der rystede verden“, og han fik i den grad ret. Faktisk er der tale om en underdrivelse, for historikerne arbejder til stadighed på at afdække, hvad der skete ikke blot i Petrograd, men i hele verden som følge af Oktoberrevolutionen.

Denne artikel belyser udviklingen i den danske arbejderbevægelse i årene omkring revolutionen gennem tre centrale personer: Frederik Borghjerg, Marie Nielsen og Ernst Christiansen. De tre repræsenterer flere af de retninger, der dominerede den danske venstrefløj, og de besøgte alle tre det revolutionerede Rusland. Borghjerg i perioden mellem Februarrevolutionen og Oktoberrevolutionen, de to andre i årene efter Oktoberrevolutionen. Denne fordeling er på sin vis sigende for de tre personers politiske positioner.

FREDSREVOLUTION

”Men selv om vi erkender, at Bolschevikernes Taktik er tids- og stedbestemt som al Taktik og ikke passer overalt, saa har vi inderst inde en Sjæl, der fri for al Ravnekrogs-Fordom skælver af begejstring for alt, hvad der er virkeligt revolutionært i Verden”.

Citatet er Frederik Borghjergs (1866-1936) og stammer fra Social-Demokraten den 24. december 1917, og det kan på baggrund af hans og Socialdemokratiets syn på spørgsmålet om revolution og reform umiddelbart undre.

Frederik Borghjerg var noget så usædvanligt som en teologisk uddannet socialdemokrat af bondsk afstamning. „En Bondestudent“, som han underskrev sin første artikel i Social-Demokraten med i 1890. I de første årtier af det 20. århundrede var han den ledende skikkelse i Socialdemokratiet, hvor han blandt andet spillede en central rolle i udformningen af den nye grundlov i 1915.

Borghjerg havde et ry som legendarisk agitator fra sine mange agitationsrejser i provinsen i 1890'erne, hvor han stærkt præget af Grundtvig var med til at udbrede arbejderpartiets virksomhed på

landet. Han agiterede varmt for Kooperationen, som en væsentlig del af den glidende overgang fra kapitalisme til socialisme. Han var aldrig indstillet på at forhaste socialismens gennemførelse med revolutionære udskejelser. Alligevel hilste han som ledende socialdemokrat og redaktør af partiavisen Oktoberrevolutionen velkommen. Forklaringen findes i årene under verdenskrigen.

FØRSTE VERDENKRIG

Udbruddet af Første Verdenskrig blev afgørende for den internationale arbejderbevægelse. Det tyske socialdemokrati (SPD), som var det største og mest velorganiserede arbejderparti i Europa, støttede krigsbevillingerne og dermed den imperialistiske storkrig. Det danske socialdemokrati, som stod tæt på SPD, forsvarede beslutningen gennem hele krigen. Et af argumenterne var, at SPD - og det gjaldt også for partierne i de

andre krigsførende lande - kun ved at støtte krigen kunne sikre sin indflydelse nationalt, når krigen engang var forbi.

Karl Liebknecht, der som den eneste i SPD's rigsdagsgruppe stemte imod krigsbevillingerne, blev hånet i Social-Demokraten: „Det er trist, at det skal ende saaledes med Bæreren af et saa stolt Navn. Men netop dette Navn har vel været hans Ulykke. Han har følt, at det forpligtede ham til at spille en Rolle - som Ævner og Karakter imidlertid ikke tillod ham at udfylde. Da han - skriver et tysk Partiblad - ikke kunne blive tilstrækkeligt fremragende ved at rage et Hoved op over sin Partigruppe, valgte han at blive bemærket - ved at træde udenfor“.

Krigsudbruddet var et hårdt slag mod Anden Internationale, som i praksis

blev splittet. Sideløbende med forsvaret af de partier, som støttede krigen, forsøgte det danske socialdemokrati sammen med blandt andet de øvrige skandinaviske partier at forsone partierne i Anden Internationale med henblik på fredsforhandlinger mellem de krigsførende nationer.

Den russiske tsarisme var af socialdemokratiet og Social-Demokraten fra krigens begyndelse blevet udråbt som en af de primære årsager til krigen. Derfor gav tsarens fald i februar 1917 forhåbninger om, at der kunne komme skred i bestræbelserne om fredsforhandlinger. Februarrevolutionen blev opfattet som Ruslands borgerlige revolution på linje med den franske revolution i 1789, og den blev hyldet som et vigtigt skridt for Rusland på den historiske vej fra feudalismen over kapitalismen og frem mod socialismen.

Borghjerg opfattede Februarrevolutionen som en fredsrevolution. I løbet af foråret og sommeren 1917, hvor Borghjerg i en periode opholdt sig i Rusland, viste det sig dog, at det ikke var så lige til. Først måtte man indse, at revolutionen ikke uden videre ville føre til en generel fred, og da forsøget på at skabe grobund for forhandlinger om en fred mellem Rusland og Tyskland også strandede, forsvandt troen på, at den nye russiske regering kunne bidrage til at skabe fred, som man havde håbet. Bolsjevikkerne var således den ene-

ste tilbageværende politiske faktor i Rusland, som konsekvent kæmpede for freden. For Borghjerg, partiet og avisen overtog Oktoberrevolutionen derfor rollen som Fredsrevolutionen.

DER, HVOR DER KÆMPES

I årene op til 1917 fandtes oppositionen i arbejderbevægelsen, det vil sige til den dominerende linje i Socialdemokratiet og fagbevægelsen, hovedsageligt tre steder: internt i partiet, i ungdomsorganisationen SUF (Socialdemokratisk Ungdoms Forbund) og i den syndikalistiske bevægelse, som var organiseret i Fagoppositionens Sammenslutning (FS).

Den interne opposition i Socialdemokratiet var uorganiseret og spredt. I mange år var den revolutionære Gerson Trier den mest markante stemme på partiets venstrefløj, men han meldte sig ud af partiet i protest mod Thorvald Staunings indtræden som kontrolminister i den borgerlige regering i september 1916.

Triers plads i hovedbestyrelsen blev overtaget af Marie Nielsen (1875-1951). Hun overtog samtidig hans plads som en af venstrefløjens mest markante stemmer.

Marie Nielsen kom fra et husmandshjem og arbejdede i sin ungdom som tjenestepige, hvorved hun sparede sammen til læreruddannelsen, som hun afsluttede i 1908 - samme år hun meldte

sig ind i SUF og sandsynligvis også Socialdemokratiet. Nielsen hørte altid til på partiets og SUF's venstrefløj. Da hun kom på kant med ledende folk i SUF, førte det i foråret 1915 til, at hendes plads i forbundet blev kritiseret med henvisning til hendes fremskredne alder.

Hun koncentrerede derefter i stigende grad sit arbejde i Socialdemokratiet, hvor hun på samme års kongres gik forrest for sin partiforening på Frederiksberg med et forslag til resolution. Resolutionen skulle holde rigsdagsgruppen fast på tidligere kongresbeslutning om ikke at deltage i fester med kongen, at gruppen ikke måtte stemme for krigsbevillinger samt opgivelse af valgalliance med Det Radikale Venstre, idet partiet måtte fastholde „sin særlige Karakter af proletarisk Klasseparti“. Forslagene blev nedstemt på partikongressen.

Netop spørgsmålet om Socialdemokratiets klassetilhørsforhold blev afgørende for Marie Nielsens oppositionelle kamp i og hendes senere afsked med partiet. Ved Gerson Triers udtræden i 1916 har Marie Nielsen imidlertid vurderet, at det var bedre at forblive som intern opposition i partiet. Det var en løbende diskussion på partiets venstrefløj. Men udviklingen gik stærkt, og det varede ikke længe, før også hun tog konsekvensen af den „Borgerliggørelsens Politik, som Partiet i stedse stigende Grad“, hvilket var en del af hendes begrundelse for

at træde ud af hovedbestyrelsen efter partiets 17. kongres i februar 1918. Kongressen besluttede at gå i valgalliance med de Radikale.

Allerede i slutningen af 1917 havde Marie Nielsen søgt direkte kontakt til Zimmerwald-bevægelsen, som samlede antireformistiske strømninger i den internationale socialistiske bevægelse efter Anden Internationales sammenbrud. For en revolutionær som Marie Nielsen varslede proletarrevolutionen i Rusland en ny verdensordens komme. Hun så det som en udvikling, der ikke kunne stoppes, og hun „tilbad i ærefrygt de gigantiske frigørelseskræfter, der udfoldede sig derovre og løste millioner af knugende bånd og lænker, gav millioner den så usigelig længselsfuldt ventede frihed. Freden spillede naturligvis også en central rolle, men for Marie Nielsen var Oktoberrevolutionen ikke blot en fredsrevolution. Det var også en frihedsrevolution.

I foråret 1918 var arbejdet med at danne et nyt parti allerede i gang. En lignende udvikling havde fundet sted i lande som Tyskland og Sverige, hvor nye partier til venstre for de gamle socialdemokratier var blevet dannet (i Tyskland Unabhängige Sozialdemokratische Partei Deutschlands, USPD og i Sverige Sveriges Vänstersocialdemokratiske Parti). Da dannelsen af Danmarks Socialistiske Arbejderparti (SAP) blev proklameret i slutningen af marts 1918 meldte Marie

Nielsen sig endegyldigt ud af Socialdemokratiet og SUF.

I kommentaren „Et ord i egen sag” begrundede hun sin afsked med partiet, som hun anklagede for klasseforræderi og højredrejning. Partiets forhold til arbejderklassen står helt centralt i denne begrundelse. „Partiet skal som Borgbjerg ønske sig det, blive et virkeligt folkeparti, afryste sit klassepræg” skrev hun blandt andet, og sluttede: „Det er ikke visse partirammer, jeg har elsket og tjent, men derimod den klasse jeg tilhører. Ifølge min anskuelse repræsenterer det store Socialdemokrati ikke mere arbejderklassens sande interesser, det har mistet evnen til at være det våben, hvormed arbejderklassen skal tilkæmpe sig økonomisk frigørelse” „Men jeg føler, jeg har min plads der, hvor der kæmpes, og ikke hvor der handles og sjakres”.

REGNSKABETS DAG

Ernst Christiansen (1891-1974) voksede op i Roskilde, hvor han blev udlært som typograf. Han blev tidligt politisk engageret og aktiv i den lokale fagforening og SUF-afdeling. I 1913 blev han landsformand for SUF, som indtil krigsudbruddet havde et godt forhold til Socialdemokratiet. Første Verdenskrig satte imidlertid forholdet mellem Socialdemokratiet og SUF på spidsen, og Christiansen hørte til den fløj af SUF, som i stigende grad kritiserede moderpartiets politiske linje.

SUF's opposition til Socialdemokratiet var ikke egentlig revolutionær. Christiansens og det oppositionelle flertals kritik havde som sit primære formål at holde Socialdemokratiet fast på og føre det tilbage til de principper, som var vedtaget af partiets kongres, og som stod skrevet i partiets program. På spørgsmålet om militarismen ønskede SUF'erne eksempelvis ikke at gå til yderligheder som konsekvent militærnægtelse, sådan som syndikalisterne gjorde. Christiansen kæmpede for, at Socialdemokratiet skulle stemme imod krigsbevillingerne, som i Danmark blev brugt på den såkaldte Sikringsstyrke - til „sikring af neutraliteten”, som det hed.

Foruden det militære spørgsmål gik kritikken hovedsageligt på „minister-socialismen” og forholdet til kongemagten. I sin argumentation henviste Christiansen til kendte tyske socialdemokrater som Karl Kautsky og August Bebel, når han påpegede, at Staunings indtræden som kontrolminister betød, at Socialdemokratiet tog ansvar for alle den borgerlige regerings handlinger. Ligeledes var deltagelse i kongefester med til at legitimere kongemagten. Christiansen og flertallet i SUF kunne dog til nød acceptere en midlertidig suspendering af nogle af partiets principper under indtryk af verdenskrigens rasen. Men efter krigen måtte denne suspendering ophøre, og borgfredspolitikken måtte bortfalde:

„Gang paa Gang under Krigen forsikredes det jo fra Partilederne, at Partiets Politik efter Krigen skulde blive ren socialistisk. Derfor blev Oppositionen i Partiet, for i hvert fald at kunne gøre Regnskabet op, naar Krigen sluttede. Nu er dette Tidspunkt naaet. Regnskabet Dag er inde“.

I foråret 1919 vedtog et snævert flertal i SUF at pålægge Socialdemokratiet at opgive borgfredspolitikken. Ellers måtte samarbejdsaftalen mellem de to organisationer ophøre. Socialdemokratiet afviste SUF på en kongres i efteråret, hvorefter SUF gik i opløsning. Et loyalt mindretal i SUF dannede Danmarks Socialdemokratiske Ungdom. Det oppositionelle flertal med Ernst Christensen i spidsen tog i november initiativ til dannelse af et nyt parti - Danmarks Venstresocialistiske Parti (VSP).

PÅ TÆRSKLEN TIL REVOLUTION?

Borghjergs begejstring for bolsjevikkerne var absolut midlertidig. Der havde aldrig været politisk enighed mellem Socialdemokratiet og bolsjevikkerne, tværtimod. Allerede i løbet af december 1917 og januar 1918 blev tonen mere kritisk. Opløsningen af den grundlovgivende forsamling i Petrograd i slutningen af januar blev et skæringspunkt for Socialdemokratiets syn på det nye Rusland. Og da målet med opbakningen til „fredsrevolutionen“ var nået - Brest-Litovsk fredsftalen mellem Rusland og Tyskland 3. marts 1918 - var der ikke længere grund til blødsødenhed. Herefter benyttede Social-Demokraten begrebet „bolsjevismen i dens nuværende form“, altså efter at bolsjevikkerne havde ofret demokratiet ved opløsningen af den grundlovgivende forsamling.

1918 var et hektisk år med omfattende aktivitet i den revolutionære bevægelse i Danmark. Den danske arbejderklasse var som følge af landets neutralitet stort set forskånet for skyttegravenes blodbad, men ikke for krigens forarmelse, som slog hårdt igennem i den danske arbejderbefolkning. Samtidig skummede gullaschbaronerne fløden af de krigeriske udskejelser på Europas slagmarker.

Det skabte grobund for en stigende radikalisering i arbejderklassen. Især syndikalerne i FS oplevede stor fremgang i denne periode, hvor strejkeaktiviteten på arbejdspladserne eksploderede. FS' blad Solidaritet nåede et oplag på omkring 15.000 – i 1912 havde det ligget på nogle hundreder – og medlemstallet var oppe på omkring 3.500. Denne revolutionære opblomstring kulminerede første gang 11. februar 1918 med Stormen på Børsen, hvor arbejdsløse syndikalister efter en demonstration gennem byen fordrev spekulanterne fra deres højborg midt i København. Henover sommeren suppleredes FS' aktioner med en ivrig aktivitet fra det nyoprettede SAP, som fra 1. maj udgav bladet Klassekampen. De to organisationer kæmpede ved mange lejligheder side om side, men de stod også i et indbyrdes rivaliserende forhold. Da Klassekampen fra 1. oktober opgraderede til dagblad, gjorde Solidaritet det samme måneden efter. Man var overbevist om, at revolutionen stod for døren.

I løbet af sommeren satte statsmagten i stigende grad hårdt ind overfor den voksende bevægelse. Revolutionsfrygten havde grebet om sig i de borgerlige kredse, og efter et protestmøde på fælleden den 10. august fængslede politiet lederne af FS og SAP, Christian Christensen og Thøger Thøgersen, samt andre af mødets talere. Dette optrappede konflikten, og den revolutionære bevægelse arrangerede i efteråret de såkaldte Grønttorvsmøder med krav om løsladelse af de politiske fanger.

Det kulminerede den 13. november med Slaget på Grønttorvet, hvor en demonstration udviklede sig til voldsomme gadekampe mellem politi og demonstranter. Statsmagten besluttede herefter at give den revolutionære bevægelse dødsstødet ved at gå direkte efter de ledende kræfter i de to organisationer. En række centrale personer, heriblandt Marie Nielsen, blev i den efterfølgende tid arresteret og fængslet. Thøger Thøgersen var overbevist om, at han først ville blive løsladt efter revolutionen.

Set i bagklogskabens klare lys, kan man godt diskutere, om Danmark nu også var så tæt på revolutionen i efteråret 1918. En ting er dog sikkert – både forhåbningerne og frygten var til stede.

UVIRKSOMHEDENS STRAF

Marie Nielsen sad varetægtsfængslet (som dengang ikke blev trukket fra den endelige straf) fra december 1918 til

maj 1919, hvor dommen på 18 måneders fængsel faldt på baggrund af artikler, hun havde skrevet i Klassekampen. Fra sin celle kunne hun „med vrede og sorg i sindet høre uret forkynde time efter time svundet i uvirksomhed, mens hele den øvrige verden var i feberagtig bevægelse, om frem eller tilbage, det vil først tiden vise“.

For statsmagten var tidspunktet velvalgt, for på trods af hastig vækst var den revolutionære bevægelse stadig sårbar. Fængslingen af dens ledere blev derfor et hårdt slag, og 1919 viste, at det kunne gå lige så hurtigt tilbage, som det var gået frem. Tilbagegangen ramte både FS og SAP, og i årets løb viste det sig mere og mere håbløst, at der eksisterede to revolutionære organisationer, som kæmpede for at holde hver deres dagblad kørende.

Den i januar 1919 nyoprettede Tredje Internationale, den kommunistiske internationale (Komintern), var opmærksom på samme problem, og herfra forsøgte man at sætte skub i enhedsforhandlinger, men det viste sig vanskeligt. I SAP udviklede der sig en i stigende grad antiparlamentarisk fløj, med Marie Nielsen i spidsen. Og da SAP i efteråret blev inviteret til at gå med i det nye VSP blev gruppen splittet. Marie Nielsens fløj gik nu ind i FS. Hun var løsladt i efteråret, fordi hun appellerede dommen. Og hun spildte ikke tiden, evigt aktiv i

kampen. I november grundlagde hun Danmarks Kommunistiske Lærerklub som en faglig klub i FS og fortsatte skriverierne. Men i december faldt den endelige dom på seks måneders fængsel, og i februar 1920 måtte hun derfor atter bag tremmer.

EN VARIG SPALTNING

Ernst Christiansen opfattede dannelsen af VSP som en samling af landets revolutionære socialister, idet størstedelen af SAP samt det mindre parti Det Uafhængige Socialdemokrati gik ind i partiet. Men der var stadig FS og dermed to grupper, som blandt andet kæmpede med at udgive hver deres blad.

Den revolutionære bevægelses svaghed blev for alvor udstillet i foråret 1920, da Christian den 10. afsatte den radikale regering og indsatte sit eget ministerium. Socialdemokratiet med Borghjerg i spidsen forstod til fulde at udnytte den såkaldte Påskekrise til yderligere at svække især syndikalisterne, ved at bruge deres eget foretrukne våben og gå frem med truslen om generalstrejke. Syndikalisterne tøvede, kommunisterne vaklede. For at imødekomme venstrefløjens stillede Socialdemokratiet krav om løsladelse af de politiske fanger, hvilket blev efterkommet. Med udskrivelse af nyvalg samt fangernes frigivelse løb Borghjerg og Stauning derfor med æren og fortjenesten i en af periodens mest højspændte politiske situationer.

Med Påskekrisen cementerede Socialdemokratiet sin rolle som arbejderbevægelsens absolut dominerende kraft. Den revolutionære trussel var drevet over for denne gang. Samtidig havde Socialdemokratiet fredet kongehuset som institution, og forløbet er et eksempel på partiets stadig dybere integration i og identifikation med den borgerlige stat, et forhold, som kendetegnede perioden. Denne udvikling fuldendtes, da partiet dannede sin første regering i 1924. På dette tidspunkt stod Borghjerg i stigende grad i skyggen af Stauning, og han måtte „nøjes“ med socialministeriet og undervisningsministeriet.

Krisen i den revolutionære bevægelse fortsatte med flere forgæves forsøg på samling med Komintern som aktiv drivkraft. Det kostede flere års intern strid og magtkamp, før et samlet, men svækket DKP stod tilbage. Marie Nielsen fik et anstrengt forhold til DKP og blev flere gange ekskluderet. Hendes politiske virke centrerede sig med tiden mere og mere om kvindekampen. Ernst Christiansen, DKP's første formand, forlod partiet, da partiets venstrefløj mod sluningen af 1920'erne vandt flere års intern magtkamp. Han søgte tilbage til Socialdemokratiet, hvor han senere fik en central rolle, blandt andet som minister uden portefølje.

Den revolutionære bølge, som i kølvandet på Oktoberrevolutionen skyllede ind over Danmark, blev effektivt brudt. Men

spaltningen i arbejderbevægelsen mellem reform og revolution trådte tydeligere frem. Og med dannelsen af DKP og Socialdemokratiets dybere integration i den borgerlige stat blev spaltningen institutionaliseret - også som et skel i dansk politik mellem en systembevarende fløj og en systemkritisk fløj. Det begyndte i Petrograd med ti dage, der rystede verden.

LITTERATUR:

Bloch-Poulsen, Jørgen, Morten Thing: "Danmarks Kommunistiske Parti 1918-1941", Politisk Revy, 1979.

Bryld, Claus: "Det danske socialdemokrati og revisionismen", bd. 2, København: SFAH, 1976.

Bryld, Claus: "Evolution og grundtvigianisme" i: Socialdemokratiske tænkere, red. Anders Dybdal, København: Informations Forlag, 2014.

Christensen, Lars K. m. fl.: "Arbejdernes historie i Danmark 1800-2000", København: SFAH, 2007.

Jacobsen, Kurt: "Mellem København og Moskva", Forlaget Tiden, 1989.

Jensen, Bent: "Danmark og det russiske spørgsmål 1917-1924", Aarhus: Jysk selskab for historie, Universitetsforlaget i Aarhus, 1979.

Nielsen, Marie: "Revolution - artikler om parti, klassekamp og kvindekamp", udvalgt og kommenteret af Morten Thing, København: Tiderne skifter, 1975.

Sørensen, Lars Brønd: "Det danske socialdemokrati og Sovjetrusland 1917-1924 - Socialdemokratiet som internationalt parti, utrykt speciale, 1978.

Thing, Morten: "Portræt af 10 kommunister", København: Tider skifter, 1996.

Dage der rystede verden i dens grundvold

af David Pestieau og Herwig Lerouge
Belgiens Arbejderparti, PTB

Artiklen er oprindeligt offentliggjort i månedssbladet *Solidaire*, juli 2017. Mellemoverskrifter er indsat af redaktionen. I artiklen bruges gammel russisk tidsregning.

For 100 år siden, i 1917, fandt der to revolutioner sted i Rusland, den ene i februar og den anden i oktober. Den første førte til, at Ruslands enevældige monark, zaren, abdicerede, at kirke og stat blev adskilt, og almindelig stemmeret blev indført.

Den anden, der blev gennemført af folket under parolerne „brød, fred og jord“, førte til, at kommunisterne (der blev kaldt bolsjevikker) kom til magten. Den var drevet af et ønske om at omstyrte det herskende kapitalistiske system, som i et hovedsageligt feudalt samfund som Rusland viste sig ude af stand til at løfte befolkningen ud af fattigdom og krig, og af ønsket om at opbygge et helt andet samfund. Den var indledningen til det første forsøg i verden på at skabe socialisme – med en række landvindinger, men også alvorlige fejl. Den skabte det 20. århundredes historie.

Inden for hvilke rammer fandt denne revolution sted? Var den et russisk eller

et internationalt fænomen? Hvordan foregik den? Hvilken indflydelse fik den på os og resten af verden?

Vi forsøger her at skabe et overblik over denne proces, der rystede verden i dens grundvold.

EN BØLGE AF OPRØR I EUROPA

Skal man forstå Oktoberrevolutionen i 1917, må man nødvendigvis se på den internationale kontekst: Første Verdenskrig, udløst i 1914, den dybe krise den skabte i hele Europa, og de efterfølgende oprør og revolutioner der fandt sted over hele det europæiske kontinent, og som førte til krigens afslutning.

Krigen begyndte i august 1914 som en gigantisk konfrontation mellem to blokke: på den ene side stod det britiske imperium, Frankrig og Zar-Rusland, på den anden side det tyske kejserdømme, det østrig-ungarske kongedømme og det osmanniske (tyrkiske) rige.

Den tids socialister, der var samlet i Anden Internationale, vurderede op til 1914, at en verdenskrig var i gære og blev næret af de vigtigste stormagters kamp om kontrol med verdensmarkedet. Alle socialister afviste krigen og erklærede,

at de aldrig ville stemme for bevillinger til dens finansiering.

Nogle gik ikke længere end til at sige, at man ikke skulle deltage i krigen, og at fred som en mulighed skulle forsvares. Det var tilfældet for de tyske, belgiske, franske og britiske socialister og for et mindretal af de russiske socialister, kaldet mensjevikker.

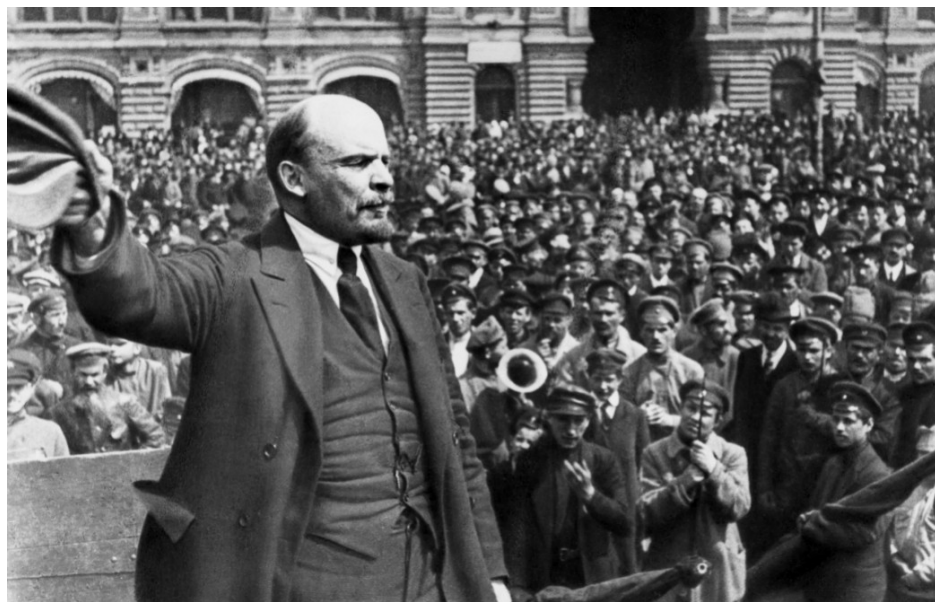
En anden gruppe russiske socialister, bolsjevikkerne, som Lenin stod i spidsen for, gik længere. De mente, at den eneste vej til at stoppe krigen var at forberede en omstyrtelse af det kapitalistiske system, der anstiftede sådanne krige. Hvis krigen brød ud, sagde de, var det nødvendigt at appellere til soldater og arbejdere om at vende våbnene mod

deres egne regeringer og ikke mod arbejdere i andre lande, der blev præsenteret som „fjendtlige lande“.

Men da krigen brød ud i 1914, stemte det overvældende flertal af de socialistiske ledere alligevel for krigsbudgetterne og opfordrede arbejderne til at stille sig på deres regeringers side imod fjendelandenes arbejdere. Kun Lenins parti, bolsjevikkerne, og mindretalsstrømninger i de øvrige partier modsatte sig krigen.

KRIGENS MORADS

Tre år senere står det klart, at forudsigelserne om, at krigen hurtigt vil få en ende, ikke holder stik. Efter at millioner og atter millioner er ofret på skyttegravenes slagtebænke, ønsker folkene i de krigsførende lande at få sat en stopper

for det blodbad og den hungersnød, som krigen har forårsaget. Men deres beslutsomhed støder på de politiske leders modstand. Og hvad der er værre: Krigen er kørt fast, og i mangel på et krigsgennembrud og håb om sejr fordobler generalerne deres vold, barbari og brutalitet.

Blandt de franske soldater opstår der mytteri langs hele fronten, efter at det andet slag ved Aisne-floden i foråret 1917 koster 200.000 døde, og kulde og mudder gør forholdene ved fronten oprørende. Mange soldater gør skade på sig selv for at slippe væk fra fronten. Nogle afviser at deltage i nye angreb. „Ned med krigen“ bliver det mest almindelige slogan. Også civile gør oprør på grund af sult og andre afsavn.

Lignende bevægelser udvikler sig i andre europæiske hære, herunder i den tyske hær, hvor soldaterne siger: „Vi kæmper ikke for vores land, vi kæmper ikke for gud. Vi kæmper for de rige, mens det er de fattige, der bliver slagtet“. De underkuede ved ikke deres levende råd, og lederne kan ikke længere se en vej ud af moradset.

EN INTERNATIONAL REVOLUTION- NÆR BØLGE

Disse voldsudgydelser betyder, at befolkningerne i de krigsførende lande begynder at stille spørgsmålstejn ved magthaverne.

Eftersom de regerende partier afviser eller ikke formår at stoppe massakrerne, opstår der i adskillige lande en revolutionær bevægelse blandt soldaterne ved fronten, i fagforeningerne og blandt de venstreorienterede partier. Det er netop dette revolutionære pres, der skal komme til at sætte en stopper for krigen.

Bølgen starter i Storbritannien med Clyde-arbejdernes vilde strejke (nær Glasgow i Skotland) og siden med endnu én i Liverpool.

I Italien opstår en lang række sociale og politiske bevægelser. I Rusland går arbejdere i Petrograd i strejke i 1916 (et forspil til revolutionen i 1917). Strejkerne smitter og vokser i omfang - i Tyskland i april 1917 og i Frankrig i maj samme år.

ARBEJDERRÅD OG REPRESSION

Den 30. oktober 1918 breder agitationen sig som en løbeild i Kiel i Tyskland efter et mytteri i krigsflåden. Den 8. november opstår der arbejderråd i alle vigtige tyske byer. Den 9. november er Berlin grebet af en omsiggribende revolution, og kejser Wilhelm abdicerer. Socialdemokraten Friedrich Ebert danner en ny regering, men giver hærledelsen ordre til at bekæmpe „bolsjevismen“. Den 11. november 1918 tages der beslutning om at underskrive en våbenstilstandaftale for at tage luften ud af den voksende bevægelse.

I mellemtiden er der oprettet aktionskomiteer, der har til formål at danne en sovjet-republik i Tyskland. Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg leder oprøret. Så hyrer den socialdemokratiske regering et frikorps, en kontrarevolutionær paramilitær milits, for at kvæle revolutionen i fødslen – hundredvis dræbes, herunder Luxemburg og Liebknecht.

I 1919 og 1920 rystes Italien af en revolutionær krise. Den sociale agitation er især fremherskende på landet. I mange fabrikker opstår der råd i stil med de russiske sovjetter. Bevægelsen lider nederlag, men bourgeoisiet er skræmt og beslutter at finansiere fascisterne og baner dermed vejen for Mussolinis magtovertagelse to år efter.

I det østrig-ungarske rige er det en omfattende strejkebevægelse, der fører til Charles I's abdikation. Derefter har Ungarn fra den 21. marts til den 6. august 1919 en sovjet-republik under kommunisten Bela Kuns ledelse. Men de reaktionære kræfter knuser denne bevægelse i et blodbad.

Det er med andre ord i en kontekst af oprør og revolutioner over hele kontinentet, at Oktoberrevolutionen finder sted i Rusland.

FEBRUARREVOLUTIONEN - ZARISMEN FALDER

Zarismen var et feudalt, middelalderligt og enevældigt magtsystem, der her-

skede over en overvejende analfabetisk bondebefolkning. Fra starten af 1917 lagde krigens rædsler sig ind over den i forvejen oprørende sociale armod.

Ved århundredets begyndelse levede de russiske bønder under forhold, der kunne sammenlignes med de belgiske og franske bønders forhold i det 14. århundrede. Under zarismen med dens enevældige monarki i skikkelse af Nicholas II var det landadelen, der var den herskende klasse. 30.000 jordbesiddere ejede ligeså meget jord som 10 millioner bondefamilier tilsammen. Siden begyndelsen af det 20. århundrede havde der allerede været flere hundrede bondeoprør. Politiet og zarens hær knuste nådesløst oprørene, og arbejderklassen blev udbyttet hensynsløst brutalt.

Med krigens komme forværres den sociale situation yderligere – 2,5 millioner russere dør. Fra 1916 og frem udbryder der mytterier, og en million soldater deserterer. Bag fronten udbryder der strejker.

I februar 1917 opstår der en bevægelse på Putilov-våbenfabrikken, den største virksomhed i Petrograd (nu Skt. Petersburg), dengang Ruslands hovedstad. Da den ikke kan få forsyninger, må den lukke. Tusinder af arbejdere bliver teknisk set arbejdsløse og ender på gaden.

Den 23. februar ifølge den julianske kalender (8. marts ifølge vores (1)) finder

der flere kvindedemonstrationer sted med krav om brød – kvinderne er forbitrede over de lange køer foran bagerierne. Økonomiske krav som „brød“ og „arbejde“ udløser en protestbevægelse, som i sit udgangspunkt ikke er revolutionær.

Men dagen efter breder protestbevægelsen sig. Demonstranterne bevæbner sig ved at plyndre politistationer. Den 25. februar 2017 har strejkerne udviklet sig til en generalstrejke, og de paroler, der tages op, bliver mere og mere radikale: „Ned med krigen“, „Ned med autokratiet“. Der er døde og sårede på begge sider i forbindelse med sammenstød med ordensmagten.

Den 26. februar bølger menneskemængden gennem byen. Ved middagstid åbner junkerne (studenter/officerer) ild og dræber 150 personer. Zaren erklærer belejringstilstand, men om natten mellem den 26. og 27. februar bliver der åbent oprør fra elitesoldater-regimenter, der er traumatiserede af at have skudt på deres „brødre“, der er arbejdere som dem selv.

Den 3. marts 1917 falder det gamle russiske regime sammen som et korthus. Det betyder enden på zar-dynastiernes regeren.

DOBBELTMAGTEN - SOVJETTERNE

Perioden fra februar 1917 er kendetegnet ved, at der eksisterer en dobbeltmagt-

situation: på den ene side sovjetmagten (sovjet er det russiske ord for „råd“) og på den anden side den provisoriske regering.

Sovjetterne er forsamlinger af arbejdere, bønder, soldater og borgere, der tager beslutningerne direkte. De blev allerede oprettet under den første russiske revolution i 1905 (der mislykkedes). I sovjetterne mødes de folkelige klasser for at diskutere, men også for selv at styre en del af deres lokalsamfund. Sovjetten er et organiseret udtryk for arbejdernes, bøndernes og soldaternes mistillid til dem, der har undertrykt dem.

Petrograd-sovjetten, hvis repræsentanter er valgt blandt arbejdere og soldater, kommer snart til at fungere som regeringsmagt. Den beslutter hurtig at besætte Nationalbanken, Værdipapircentralen, Mønten og pengepressen. Arbejderne, soldaterne og snart også bønderne vil fremover kun henvende sig til sovjetten, der legemliggør revolutionen.

Arbejderne vælger socialister, det vil sige dem, der – i det mindste i ord – ikke kun var imod monarkiet men også imod bourgeoisiet. De skelner ikke for alvor mellem de tre partier, der kalder sig socialistiske: de socialrevolutionære (der især har indflydelse blandt bønderne), mensjevikkerne (socialdemokrater) og bolsjevikkerne. I begyndelsen har men-

sjevikkerne og de socialrevolutionære en klar overvægt.

OG DEN PROVISORISKE REGERING

Men de gamle institutioner eksisterer stadig: parlamentet (Dumaen), der er underdanig over for zaren, og de lokale byråd. Disse traditionelle institutioner domineres af bourgeoisiets og de rigeste bønders partier.

Samtidig med oprettelsen af Petrograd-sovjetten dannes der en provisorisk regering omkring Fyrst Lvov, et medlem af Det Demokratiske Forfatningsparti (Kadetterne), som er bourgeoisiets toneangivende parti. De socialrevolutionære og mensjevikkerne beslutter også at indgå i denne regering. Regeringen tager sig af krigsdeltagelsen, men iværksætter ikke en landbrugsreform. Mange af disse socialister retfærdiggør således krigens fortsættelse „i revolutionens navn”. Bolsjevikernes leder Lenin fordømmer fra starten denne retning.

Der eksisterer med andre ord en dobbeltmagtsituation, også selvom Petrograd-sovjetten under ledelse af en mensjevikisk socialdemokrat støtter den provisoriske regering med henblik på at afvente indkaldelse af en grundlovgivende forsamling.

Lenin opfatter sovjetterne som revolutionens centrale redskaber. Han fremmer parolen „Al magt til sovjetterne”. Han

mener, at den provisoriske regering ikke repræsenterer arbejdernes magt, men at det er sovjetterne, der gør det. For ham består revolutionens hovedmål i at overføre magten fra den provisoriske regering til sovjetterne.

BRUDE LØFTER

Den provisoriske regering undgår bevidst at tage nogen som helst radikale skridt, end ikke at udråbe Rusland som republik. Den afviser sovjetternes krav om at gøre en ende på krigen, fordele de store jordbesidderes jord til bønderne og indføre otte timers arbejdsdag. I stedet henviser den disse krav til en fremtidig grundlovgivende forsamling, samtidig med at den erklærer, at en sådan forsamling ikke er mulig at indkalde, så længe millioner af vælgere er ved fronten.

Krigens og den provisoriske regerings upopularitet skubber imidlertid flere og flere arbejdere i retning af bolsjevikkerne. I begyndelsen af juni udgør de flertallet i Petrograd-arbejdernes sovjet. Hæren er ved at falde fra hinanden, soldaterne nægter at tage til fronten, mange deserterer. Soldater og arbejdere demonstrerer med krav om, at byens sovjet-ledere overtager magten.

Bolsjevikkerne støtter demonstranterne. Regeringen tyer til undertrykkelse, især mod Bolsjevikpartiet, der anklages for at være på Tysklands lønningsliste. De regimenter, der har støttet revolu-

tionen, bliver sendt til fronten i små hærafdelinger. Arbejderne afvæbnes. Dødsstraffen, der blev ophævet i februar, genindføres.

Regeringen er i krise. Nogle ministre og zar-tilhængere mener, at tiden er inde til at genetablere zardømmet.

Den 9. september gør Kornilov – den zar-venlige stabschef som den socialdemokratiske premierminister Kerenskij har udpeget – klar til at knuse sovjetterne og arbejderne organisationer. Kerenskij er ude af stand til at forhindre det. Men det bliver sovjetterne, der påtvinger Kornilov et afgørende nederlag, og derved vender situationen helt. Bolsjevikkerne står i forreste linje i kampen mod Kornilov. De kommer styrkede ud af disse kampe og får flertal i Petrograd- og Moskva-sovjetterne.

OKTOBER 1917: BRØD, JORD, FRED

I efteråret 1917 slutter landområderne sig til opstanden. Bønder erobrer store jordbesidderes ejendomme. Soldater, især fra landet, deserterer i massemålestok, da de finder ud af, at jorden bliver uddelt, fordi de vil have deres andel af den. På det tidspunkt beslutter Petrograd-arbejderne, at hvis der skal sættes en stopper for krigen, hvis jorden skal overdrages til bønderne, og hvis der skal indføres otte timers arbejdsdag, så må Kerenskij-regeringen nødvendigvis væltes. Således begynder Oktoberrevolutionen.

Natten mellem den 24. og 25. oktober 1917 forlader flere hærafdelinger af soldater deres kvarterer. Væbnede arbejdere forlader fabrikkerne. De marcherer mod byens centralnervesystem: broer, jernbanestationer, centralbanken, post- og telefoncentraler.

De støder kun på svag modstand. Bortset fra nogle få junker-bataljoner støtter ingen soldater i hovedstaden Kerenskijts provisoriske regering.

Bolsjevikpartiet har forberedt opstanden godt. Den 10. oktober var partiets ledelse kommet til den konklusion, at den nationale og internationale situation var ved at forandre sig drastisk. En opstand var brudt ud i den tyske flåde, og udover Europa var der ved at blive indledt revolutionære bevægelser mod krigen. I Rusland var der en reel fare for, at den siddende regering ville kapitulere og overlade Petrograd til Tyskland. I det russiske bagland gjorde bønderne oprør en masse, og arbejdere og bønder sluttede sig til bolsjevikkerne. Zaristiske højrekræfter var ved at forberede en offensiv for at genvinde magten, sådan som den zaristiske general Kornilov tidligere havde forsøgt.

STATSMAGTEN OVERGÅR TIL SOVJETTERNE

Sovjetternes Anden Alrussiske Kongres, hvor bolsjevikkerne er i stort flertal, træder sammen om aftenen

den 25. oktober. I løbet af 33 timer vedtages der foranstaltninger, som den provisoriske regering end ikke har kunnet vedtage på otte måneder. Den 26. oktober om natten vedtager Sovjet-kongressen Dekretet om Fred. Det opfordrer de krigsførende lande til at indgå en mindst tre måneder lang våbenhvile, så der kan indledes fredsforhandlinger (våbenhvilen underskrives endeligt med Tyskland den 28. marts 2018).

Samme nat vedtages Dekretet om Jord, hvor det hedder, at jorden skal tilhøre dem, der dyrker den, og at „godsejernes ejendomsret til jorden afskaffes øjeblikkelig uden nogen erstatning“. Alle jordens rigdomme (olie, kul, mineraler), skove, søer og vandløb, gøres til folkets ejendom. Sovjetkongressen danner en regering: folkekommisærernes (ministre) råd. Lenin bliver dens præsident.

Fra oktober 1917 til februar 1918 spreder revolutionen sig ud over hele landet. Samtidig iværksættes der en lang række andre reformer: den russiske offentlige gæld annulleres; banker og større industrier nationaliseres; stop for al diskrimination på grundlag af nationalt tilhørsforhold; ret til selvbestemmelse for de nationer, der udgør det russiske imperium (2); fuld ligestilling til kvinder og ligeløn; legalisering af abort i 1920; proaktive skridt til at lære folk at læse og skrive, fremme uddan-

nelse og afskaffe brugerbetaling på universiteterne.

EN FORFÆRDELIG BORGERKRIG

Men fra de allerførste dage bliver det unge Sovjetunionen (som landet kommer til at hedde efter revolutionen) konfronteret med interventionisme, økonomisk blokade og politisk og militær omringning. Med støtte fra vestmagterne forsøger de tidligere zar-kræfter at omstyrte den. I 1918 landsættes britiske, franske, japanske, italienske og amerikanske soldater for at støtte de zaristiske tropper, der opererer over hele landet. Fra 1918 til 1921 kommer denne borgerkrig til at koste millioner af ofre, primært på grund af den hungersnød som de udenlandske interventioner og vestmagternes blokade skaber.

FRYGTEN FOR REVOLUTIONENS SMITTE

I Belgien „var den konservative katolske premierminister Henri Carton de Wiart i slutningen af 1920 skrækslagen ved tanken om, at Belgien risikerede at opleve en tilsvarende revolution som den bolsjevikiske“, skriver historikeren og journalisten Marc Reynebeau.

I den russiske Oktoberrevolutions kølvand gennemføres der i hurtigt tempo sociale og politiske reformer i Europa. Frygten for revolutionær smitte griber tidens establishment som for eksempel ovennævnte Carton de Wiart. I det omfang arbejderbevægelsen blev i stand til

at fravriste herskerklassen sociale rettigheder, skyldtes det naturligvis dens egne hårde og heroiske kampe, men det skyldtes også Sovjetunionens eksistens.

ET UNIKT VELFÆRDSSYSTEM

I efterdønningerne af 1917-revolutionen opbygges der i Sovjetunionen et socialt velfærdssystem, der kommer til at inspirere mange arbejderbevægelser verden over. Allerede den 30. oktober 1917 indfører Sovjetunionen et sammenhængende socialt sikringssystem, herunder dækning ved midlertidig arbejdsudygtighed (sygdom og ulykker), medicinsk bistand, barselsorlov (i en udvidet periode), arbejdsløshed og permanent arbejdsudygtighed. Arbejdere, der skades eller bliver syge, er garanteret arbejde og løn.

Disse principper kom til at lægge de generelle linjer for en arbejderbeskyttelse, der var unik i verden på det tidspunkt. Det blev de principper, der i de efterfølgende årtier kom til at udgøre kernen i arbejderbevægelsens krav i de vestlige lande. Og når vi i dag opfatter sociale rettigheder som eksempelvis retten til sundhed og uddannelse som grundlæggende rettigheder, så er det også et resultat af 1917. Økonomen Friedrich Hayek, der var en af hovedmændene bag Reagans og Thatchers nyliberale politik, skrev tilmed: „De økonomiske og sociale rettigheder er nogle af den marxistiske revolutions ruinerende opfindelser“.

I Belgien skulle der en generalstrejke i 1919 og en omsiggribende frygt for revolutionær smitte til, før otte timers arbejdsdagen og 48 timers ugen blev indført i 1921. Det samme gjaldt den almene stemmeret, som blev en ret (kun for mænd) i 1919 (efter tre generalstrejker i henholdsvis 1893, 1902 og 1913). Det var også den russiske revolution, der for første gang fastslog princippet om, at kvinder skal have adgang til politiske rettigheder. I Belgien måtte kvinderne imidlertid vente indtil 1948, før de fik stemmeret.

KOLONIERNES FRIGØRELSE

Oktoberrevolutionen kom også til at inspirere kampen for national frigørelse og imod racediskrimination. På den tid var hele jordkloden de mægtige imperialistiske magters private ejendom. Lenin opfordrede så til „kamp mod undertrykkelsen af de afhængige nationer og kolonier og anerkendelse af deres ret til løsrivelse“. Sovjet-Rusland afslørede for alverden de hemmelige traktater, som kolonimagterne havde indgået, eksempelvis Sykes-Picot-aftalen for Mellemøsten. Den støtte, som det siden gav til den antikonkoliale bevægelse, blev en meget vigtig faktor for de nationale befrielsesbevægelser udvikling i den tredje verden.

I USA var sorte ude af stand til at stemme. Men i 1952 skrev den amerikanske justitsminister til Højesteret: „Det er absolut nødvendigt at erklære de

love, der håndhæver sortes raceadskillelse, forfatningsstridige, for ellers vil Sovjetunionen og den kommunistiske bevægelse i den tredje verden og i den koloniale verden vinde derved“.

NOTER

1) Som en hyldest til denne begivenhed udråbte Lenin i 1921 8. marts som Kvindernes Internationale Kampdag, hvilket blev anerkendt af FN i 1977.

2) I de efterfølgende år opstod fire uafhængige stater, og inden for den russiske føderation etableredes 17 autonome republikker og regioner.

Socialismen er nødvendig i dag og i fremtiden

af Centralkomiteen i Portugals Kommunistiske Parti, PCP

Artiklen er en lettere forkortet udgave af en udtalelse, som Portugals Kommunistiske Parti vedtog i september 2016.

Året 2017 markerer 100-året for den socialistiske revolution i oktober 1917. Oktoberrevolutionen er den vigtigste begivenhed i historiens frigørelsesproces for de udbyttede, undertrykte, arbejderne og folkene, en proces som er præget af betydningsfulde revolutionære hændelser lige fra de første primitive samfund, under slaveriet, feudalismen og kapitalismen.

Efter tusinder af år med samfund, hvor de socio-økonomiske systemer har været baseret på menneskets udbytning af mennesket, indledte Oktoberrevolutionen en ny epoke i menneskehedens historie, epoken med kapitalismens overgang til socialismen. Det var den første revolution, der, gennem vidtgående demokratiske forandringer i den politiske, økonomiske, sociale og kulturelle sfære – og ved at sikre fremskridt og retfærdighed i overensstemmelse med arbejdernes og folkenes længsler – påbegyndte opbygningen af et samfund uden udbyttere eller udbyttede mennesker.

Efter forløbet af det 20. århundrede og 100 år efter Oktoberrevolutionen er det kapitalistiske system, med dets undertrykkende, aggressive og rovgriske natur og de tragiske konsekvenser, det medfører, ramt af sin skærpede strukturelle krise.

Derved er det blevet endnu mere åbenbart, at kapitalismen er ansvarlig for de voksende problemer og farer, som menneskeheden står over for. Virkeligheden i verden i dag beviser vigtigheden og rækkevidden af Oktoberrevolutionens mål og bekræfter socialismen som en nødvendighed i dag og for fremtiden.

DERFOR SKAL DET FEJRES!

At fejre 100-året for Oktoberrevolutionen er at vurdere den som den mest vidtgående bedrift i en proces gennem årtusinder for at befri menneskeheden for alle former for udbytning og undertrykkelse.

Fejringen er at afsløre kapitalismens natur, med dens dramatiske sociale svøber og de trusler, den udgør mod folkenes liv og tilmed mod selve menneskehedens overlevelse. Det er at

afdække nødvendigheden og værdien af socialismen, at bekræfte behovet og muligheden for en revolutionær omvæltning af kapitalismen, gennem socialismen og kommunismen.

At fejre dette 100-år er at værdsætte arbejderklassens, arbejdernes og folkenes rolle i omdannelsen af samfundet. Det er at understrege den styrke, der udspringer af deres enhed, organisation og kamp. Det er endnu engang at bekræfte, at det sejrrige resultat af modstanden mod storkapitalens og imperialismens nuværende offensiv og opnåelsen af deres sociale og nationale frigørelse, ligger i deres egne hænder.

At fejre Oktoberrevolutionen er at indfri gælden til de, der gennemførte den, og anerkende socialismens store politiske, økonomiske, sociale, kulturelle, videnskabelige, teknologiske og civilisations-dannende resultater i Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikker (USSR) og dens enorme bidrag til fremme for arbejdernes og folkenes frigørelseskamp.

At fejre Oktoberrevolutionen er at gøre god brug af erfaringerne fra de indtil da usete skridt i opbygningen af socialismen i Sovjetunionen og i andre lande. Og fra sejrene og nederlagene, fremskridtene og tilbageslagene. Fra hele den lange kamp, der gik forud for dem, som værende vigtige erfaringer til berigelse af og inspiration for den

fortsatte kamp for socialismen og kommunismen.

At fejre Oktoberrevolutionen er, på basis af marxismen-leninismen, at tage initiativet og imødegå den ideologiske offensiv mod socialismen og kommunismen, afdække rødderne til antikomunismen og anti-sovjetismen og dens rolle som kapitalens instrumenter i klassekampen.

Oktoberrevolutionen og de efterfølgende historiske erfaringer med socialismens opbygning bør ikke anskues som historisk betingede, bundne, fortidige begivenheder, men snarere som en kilde til vigtige lærdomme, som et eksempel på forandringer og landvindinger der afspejles og opdateres i nutidens revolutionære praksis, og som giver visioner for fremtiden.

At fejre Oktoberrevolutionen er at forstå, at fremtiden ikke tilhører kapitalismen, den tilhører socialismen og kommunismen.

KAMPENE, DER GIK FORUD

Den 7. november, 1917 (25. oktober ifølge den gamle russiske kalender), tog det russiske proletariat, anført af bolsjevikpartiet og vejledt af en revolutionær teori med betydelige bidrag af Lenin, sin fremtid i egne hænder. Det greb efter magten og lagde i en sejrrig revolution grunden til et nyt samfund i et land, der var blevet hærget af imperialistisk krig

(Første Verdenskrig) og med et folk, der blev holdt nede af undertrykkelse, sult og analfabetisme.

Revolutionen var levendegørelsen af de udbyttedes og undertryktes stræben gennem deres årtusinder lange kamp. Fra antikkens slaveoprør til bondeopstandene i middelalderen, den franske revolution i 1789 – der var et integreret element i feudalismens nederlag og kapitalismens gennembrud – og til arbejderklassens opstande i det 19. århundrede.

Som historiske forløbere, fra hvilke den uddrog en vigtig lære, havde Oktoberrevolutionen Pariserkommunen i 1871 – den første omend kortlivede historiske erfaring med proletariats erobring af magten og udøvelse af den. Pariserkommunen frembød også, hvad angår politisk demokrati, et højerestående stadium. En anden forløber var den russiske 1905-revolution – den første folkelige revolution med arbejderklassen og det arbejdende folk i en organiseret rolle. Siden kom Februarrevolutionen 1917, der gjorde ende på den tsaristiske magt og aktiverede en allerede testet arbejderklasse og et parti, der organisatorisk og ideologisk var forberedt på at tage ledelsen af de arbejdende og folkelige massers kamp for at gribe magten.

ET NYT SAMFUND

Oktoberrevolutionen påtog sig opgaven at gøre en ende på alle former for social

og national udbytning og undertrykkelse, og vedtog meget sigende dekreter om fred og afskaffelse af godsejerskab af jord.

Oktoberrevolutionen var et inspirerende revolutionært initiativ, der modstod og overvandt komplekse situationer og vanskeligheder: Boykot, sabotage, imperialistiske magters intervention, økonomisk blokade, forræderi – og i et uregelmæssigt og ujævnt forløb forvandlede arbejderne, de udbyttedes, de undertryktes, de diskrimineredes stræben og drømme til virkelighed. Den banede vejen for opbygningen af et for menneskeheden hidtil ukendt samfund.

Den socialistiske revolution forvandlede tsarernes gamle og tilbagestående Rusland til et højtudviklet land, der var i stand til at inddæmme imperialismens verdensomspændende herredømme, som det gjorde i årtier.

USSR opnåede indenfor en historisk kort tidsperiode en betydelig udvikling indenfor industri og landbrug, udryddede analfabetismen og gjorde adgangen til uddannelse og fysisk aktivitet alment tilgængelig, afskaffede arbejdsløsheden, sikrede offentlig sundhedspleje og social sikring, garanterede og fremmede kvinders, børns, unges og ældres rettigheder.

Den udvidede den avantgardistiske kunstneriske bevægelses indflydelse

og formerne for kulturel kreativitet og frugtbarhed. Den opnåede et højt videnskabeligt og teknologisk stade. Den fandt praktiske former for arbejderne og folkemassernes demokratiske deltagelse, påtog sig at løse det komplekse spørgsmål om undertrykte nationaliteter, fremhævede værdien af venskab, solidaritet og mellemfolkeligt samarbejde.

Sovjetunionen var det første land i verden, som virkeliggjorde eller, som ingen andre, udviklede grundlæggende sociale rettigheder, så som retten til arbejde, en arbejdsdag på maksimalt otte timer, betalte feriedage, ligeret mellem mænd og kvinder i familien, i samfundet og på arbejdet, rettigheder og beskyttelse ved barsel, retten til en bolig, fri

lægehjælp, en universel og fri social sikkerhed og uddannelse. Sovjetunionen var foregangsland for menneskeheden bedrifter som ved at sende den første kunstige satellit, Sputnik, i rummet. Og den første mand i rummet, kosmonauten Yuri Gagarin.

SOLIDARITET MED FOLKENE

Sovjetunionen, det sovjetiske folk under Sovjetunionens Kommunistiske Partis ledelse, opnåede fremgange og sejre af største international gennemslagskraft, hvilket inspirerede den kamp, som arbejderne og folkene førte verden over.

Influert af Oktoberrevolutionens sejr skabtes kommunistiske partier over hele verden, den internationale kommunistiske bevægelse opstod, arbejderbe-

vægelsen og dens idealer blev stærkere, marxismen-leninismens idealer blev udbredt blandt masserne, sådan som det skete i Portugal den 6. marts, 1921, hvor Portugals Kommunistiske Parti blev stiftet.

USSR, det sovjetiske folk, Den røde Hær, ydede et afgørende bidrag til sejren over nazi-fascismen i Anden Verdenskrig, i en heroisk kamp, som kostede over tyve millioner livet.

Efter sejren over nazi-fascismen og takket være dens eksempel og enorme prestige, takket være den kraft, som socialismens virkeliggjorte idealer udgjorde og dens solidaritet og virksomhed i internationale anliggender, så støttede USSR kraftigt de folkeslag, som valgte og sloges for opbygningen af socialistiske samfund. Den støttede millioner af arbejderes kamp for og indfrielse af kravet om rettigheder og friheder i de kapitalistiske lande. Og den støttede fremdriften i de nationale befrielsesbevægelser kamp for kolonialismens sammenbrud og sikring af selvstændighed for talrige folk og nationer, der havde være underkastet kolonialt åg.

Sovjetunionen stod solidarisk med de portugisiske kommunister og det portugisiske folk i deres kamp mod det fascistiske diktatur i Portugal – og med Aprilrevolutionen (1974), som det portugisiske folk gennemførte, en sikring

af frihed, social frigørelse og national selvstændighed.

USSR og det socialistiske system var ofte en afgørende faktor i de resultater og fremskridt, der for første gang nogen sinde blev opnået af arbejderne og folkene i deres verdensomspændende kamp for frigørelse.

ET TILBAGESLAG, MEN...

USSR's forsvinden og socialismens nederlag i Østeuropa, hvis årsager blev analyseret på PCP's 13., 14. og 18. kongres, havde en ubestridelig og dybt negativ effekt på magtbalancen i verden, på massernes bevidsthed og på udviklingen af kampen for socialismen. Der indtrådte en heftig regression, hvad angår de politiske, økonomiske, sociale og kulturelle forhold, som folkene levede under i disse lande og for andre folkeslag i verden. (...)

Kapitalismens natur ændrede sig ikke, og nødvendigheden af revolutionært at styrte den består. Det 20. århundrede var ikke dét, hvor „kommunismen afgik ved døden“, men det århundrede, hvor kommunismen fødtes som et nyt og højerestående samfund.

SOCIALISMEN TRÆNGER SIG PÅ

Den nuværende situation i verden afslører kapitalismens udbytende, aggressive og rovgriske natur.

Dybt nedsunket, som den er i sin

strukturelle krise, har kapitalismen intet mere at tilbyde folkene andet end fortsat akkumulation, centralisering og koncentration af rigdom. Den frembyder forøget udbytning, mere social ulighed og uretfærdighed, angreb på sociale- og arbejderrettigheder, afvisning af demokratiske rettigheder og friheder, udplyndring og ødelæggelse af ressourcer, indblanding i og angreb på national suverænitet. Den står for militarisme og krig, der udbredes til alle verdenshjørner i dens imperialistiske stadie.

Millioner af arbejdere drives ud i arbejdsløshed, usikkerhed og de mest brutale former for udbytning. Millioner af mennesker er frarøvet deres fundamentale rettigheder og overladt til fattigdom, sult, underernæring. Og underkastes børnearbejde, slavearbejde og alle former for menneskehandel. Millioner af mennesker er ofre for imperialistisk aggression og flygter fra krig og ødelæggelse. Hele folkeslag er dømt til underudvikling, afhængighed, national undertrykkelse.

Kapitalismen kan i selve sin natur ikke overvinde sine uforsonlige modsætninger – nemlig mellem kapital og arbejde, mellem produktionens samfundsmæssige karakter og den private tilegnelse – og fortsætter en vedvarende koncentration af kapital sideløbende med produktivt anarki. I sin sult efter at tilegne sig og samle kapital frembyder

kapitalismen ikke alene ikke noget som helst svar på menneskehedens problemer. Med sin kapitalistiske tilegnelse og egenudnyttelse af det umådelige potentiale, som arbejdskraften åbner for sammen med videnskabelige og teknologiske fremskridt og udvikling, øger den derimod den sociale uretfærdighed, modsætningerne og uligheden. Kapitalismen er et system, som uophørligt støder sammen med arbejdernes og folkenes behov, interesser og forhåbninger.

Mere end nogensinde fremstår socialismen med mangedoblet aktualitet som en nødvendighed i arbejdernes og folkenes frigørelsesproces.

APRIL-REVOLUTIONENS ERFARINGER

For det portugisiske folk stiller PCP sig som mål at bygge et socialistisk samfund, baseret på den portugisiske revolutions virkelighed og erfaringer, og ved kritisk at tilegne sig de revolutionære erfaringer i verden.

Med fremførelsen af sit program, „Et fremskredent demokrati – værdierne fra April i fremtidens Portugal“, anser PCP, at virkeliggørelsen af dette projekt – et økonomisk, socialt, politisk og kulturelt demokrati – udgør en proces for dybtgående forandringer i og udvikling af det portugisiske samfund. Men programmet fastslår: „Afskaffelsen af den kapitalistiske udbytning er en historisk

opgave, der kun kan løses gennem den socialistiske revolution”.

PCP gentager nødvendigheden af beslutsomt at gennemløbe alle de nødvendige faser og stadier, som behøves for at nå det endelige mål. Dagens kampe for at beskytte, genoprette og vinde rettigheder, for et brud med den højredrejede politik og for at bane vej for en patriotisk venstreorienteret politik er en indbygget bestanddel af kampen for et fremskredent demokrati – på samme måde som det sidste er en indbygget bestanddel af kampen for socialismen.

AFSKAFFELSE AF AL UDBYTNING

I sit program erklærer PCP, at de „fundamentale mål for den socialistiske revolution i Portugal er afskaffelsen af menneskets udbytning af mennesket, skabelsen af et samfund uden antagonistiske klasser, opfyldt af humanistiske værdier, en permanent og kreativ deltagelse fra folkets massers side i alle aspekter af det nationale liv, en vedholdende højnelse af arbejdernes og folkets materielle og mentale velfærd i almindelighed, et opgør med diskrimination, ulighed, sociale svøber og uretfærdighed, virkeliggørelse af ligeret mellem mænd og kvinder i livet og sikring af de unges deltagelse i landets liv som en dynamisk og kreativ social kraft”.

Og det tilføjer, at „indenfor rammerne af disse essentielle mål vil det socialistiske system i Portugal uundgåeligt

antage specifikke og egenartede træk, der vil fremkomme ikke blot af landets objektive virkelighed, men også af de konkrete former, klassekampen vil antage indtil da, såvel som af det økonomiske, sociale, kulturelle udviklingsforløb og realiteten i verdens anliggender”.

Tro mod dens idealer for befrielse fejrer vi 100-året for Oktoberrevolutionen, hvis landvindinger slog dybe rødder og er efterspurgt i dag, og som giver et billede af fremtiden i form af målsætninger, erfaringer og aspirationer for et kommende Portugal og for menneskeheden. (...)

OKTOBERREVOLUTIONEN ER VÆRD AT FEJRE

**OKTOBERREVOLUTIONEN VAR DEN VIGTIGSTE BEGIVENHED I VERDEN I DET FORRIGE ÅRHUNDREDE. FOR FØRSTE GANG I MENNESKEHEDENS HISTORIE SKABTE OKTOBERREVOLUTIONEN ET SOCIALISTISK SAMFUND. ET SAMFUND SOM STILLEDE OPGAVEN AT STOPPE MENNESKETS UDBYT-
NING AF MENNESKET OG INDRETTE SAMFUNDET I OVERENSSTEMMELSE MED ARBEJDERKLASSENS INTERESSER.**

**I KØLVANDET PÅ OKTOBERREVOLUTIONEN BLEV DER DANNET KOMMU-
NISTISKE PARTIER, OGSÅ I DANMARK. OGSÅ PÅ MANGE ANDRE MÅDE
INSPIREREDE OG PÅVIRKEDE SOVJETUNIONEN ARBEJDERKLASSENS
KAMP.**

**I DENNE LILLE PJECE FÅR DU ET UDVALG AF TALER OG ARTIKLER OM OK-
TOBERREVOLUTIONENS BETYDNING, SKREVET AF KOMMUNISTER FRA
DANMARK, BELGIEN OG PORTUGAL.**